

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VIII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

12 листопада 2025 року

*м. Київ
КНУБА*

УДК 37.09

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 39 від 25 грудня 2025 року)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VIII Міжнародної конференції (12 листопада 2025 року). – Київ: Видавництво Ліра-К, 2026. – 836 с.

ISBN 978-617-520-492-4

У матеріалах VIII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

© КНУБА, 2026

5. Chupryna, I., Ryzhakova, G., Chupryna, K., Biloshchytyskiy, A., Tormosov, R., & Gonchar, V. (2022). Designing a toolset for the formalized evaluation and selection of reengineering projects to be implemented at an enterprise. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 115(13), 6-19.

6. Ryzhakova, G., Honcharenko, T., Predun, K., Petrukha, N., Malykhina, O., & Khomenko, O. (2023, May). Using of Fuzzy Logic for Risk Assessment of Construction Enterprise Management System. In *2023 IEEE International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST)* (pp. 208-213). IEEE.

7. Кричевська, Ю., Рижакова, Г., Шпаков, А., Поколенко, В., & Приходько, Д. (2024). Цифрова екосистема в будівельному девелопменті: концептуально-теоретичні аспекти трансформації та управлінські імперативи. *Управління розвитком складних систем*, (60), 174-182.

8. Хоменко, О., Петренко, Г., Рижакова, Г., Петруха, Н., Чуприна, Ю., Малихіна, О., & Кушнір, О. (2022). Сучасні інструменти та програмні продукти адміністрування будівельними організаціями в умовах трансформації операційних систем менеджменту. *Управління розвитком складних систем*, (52), 113-125.

УДК 37.01:378

Красильник Юрій Семенович,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти

Київського національного університету будівництва і архітектури

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (БУДІВНИЦТВО ТА ЗВАРЮВАННЯ)»

Розвиток системи професійної освіти в Україні вимагає переосмислення ролі освітнього середовища як чинника не лише навчання, а й психічного розвитку, самореалізації та професійного становлення майбутнього педагога. В умовах євроінтеграційних процесів, цифрової трансформації та зростання ролі компетентнісного підходу особливого значення набуває психологічний потенціал освітнього середовища, який визначає якість взаємодії між учасниками освітнього процесу, рівень мотивації, емоційного комфорту, креативності та професійної ідентичності здобувачів освіти. Для ефективної реалізації освітньої програми «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)» необхідним є створення психологічно безпечного, підтримувального та розвивального середовища, що сприяє формуванню стійких професійних установок, розвитку конструктивного мислення, емоційного інтелекту, стресостійкості та здатності до саморегуляції. Саме психологічний потенціал освітнього середовища виступає основою розвитку компетентностей, визначених стандартом вищої освіти, і забезпечує цілісність освітньо-професійного досвіду майбутнього педагога професійного навчання

будівельного профілю. Актуальність теми зумовлюється також потребою у психолого-педагогічному супроводі процесів модернізації змісту освіти, реалізації принципів студентоцентризму, інклюзії та академічної доброчесності. Наукове осмислення й розвиток психологічного потенціалу освітнього середовища є важливою умовою формування інноваційної педагогічної культури, підвищення якості підготовки фахівців і зміцнення людського капіталу в будівельній галузі.

Сучасні наукові студії розглядають освітнє середовище як багатовимірну систему, у якій переплітаються психологічні, соціокультурні й технологічні чинники, що безпосередньо впливають на навчальні результати та професійне становлення здобувачів [7]. У межах компетентнісної парадигми акцент зміщується від «передавання знань» до проєктування досвіду та підтримки саморегуляції, автономії і внутрішньої мотивації [12]. Це корелює з положеннями європейських рамок цифрової компетентності педагога, де наголошено на педагогічному дизайні, емоційно-підтримувальному середовищі та етичних засадах використання технологій [14].

Новітні дослідження у вітчизняній педагогіці окреслюють перехід від інформативної до компетентнісно-фасилітативної моделі діяльності педагога, який не лише транслює знання, а й модерує освітні процеси, створюючи психологічно комфортне, інтелектуально насичене й технологічно збагачене середовище [1, 3, 5]. Для освітньої галузі з будівництва та зварювання окреслено важливість практико-орієнтованого та симуляційного навчання (VR/AR, симулятори зварювання, BIM/CAD), яке знижує ризики, підвищує безпеку й якість формування професійних умінь, а також створює умови для розвитку емоційної стійкості, командної взаємодії та рефлексії [13].

Окремий напрям досліджень слугує теоретичним підґрунтям для концепції «психологічного потенціалу середовища». Його ядро становлять: трансформативне навчання як механізм зміни установок і професійної ідентичності [10]; досвідне навчання (learning by doing) з циклінгом рефлексії [11]; метааналізи факторів освітнього впливу, де підкреслено роль середовища з високою щільністю якісного зворотного зв'язку [9].

Психолого-педагогічні умови реалізації програм професійної освіти описуються також через професійно-психологічний відбір, емоційний інтелект педагога, профілактику професійного вигорання та культуру доброчесності як детермінанти якості освітнього процесу [1, 2, 4]. Узагальнення сучасних наукових публікацій дає підстави стверджувати, що психологічно потужне освітнє середовище реалізації освітньої програми «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)» має інтегрувати професійно-розвивальні та емоційно безпечні умови навчання, підтримувальне наставництво, цифрово збагачені освітні практики, симуляційно-проєктну діяльність, а також систему

прозорого оцінювання й регулярного формувального зворотного зв'язку. Сама така конфігурація підсилює мотивацію, саморегуляцію та професійне становлення здобувачів освіти, забезпечуючи результативну реалізацію освітньої програми.

З урахуванням означених результатів досліджень нами встановлено, що *психологічний потенціал освітнього середовища* – це інтегральна характеристика освітнього простору, яка відображає його здатність створювати сприятливі психоемоційні, когнітивні та соціально-комунікативні умови для розвитку особистості, її самореалізації, професійного становлення й формування ціннісних орієнтацій. Психологічний потенціал освітнього середовища охоплює сукупність внутрішніх його ресурсів (емоційний клімат, мотиваційна підтримка, педагогічна культура взаємодії, рівень довіри, відкритість до інновацій, фасилітативна позиція педагога) та зовнішніх чинників (організаційна структура, матеріально-технічні, цифрові й комунікаційні ресурси), які взаємодіють. Отже, психологічний потенціал освітнього середовища визначає якість освітньої взаємодії, ефективність навчання та рівень психологічного благополуччя учасників освітнього процесу, забезпечуючи розвиток мотивації до пізнання, креативності, саморефлексії та академічної доброчесності.

Сутність психологічного потенціалу освітнього середовища полягає у його здатності забезпечувати гармонійну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, сприяти розвитку їхніх мотиваційних, когнітивних, емоційних і соціально-комунікативних ресурсів, необхідних для ефективного навчання, самореалізації й професійного становлення. У контексті реалізації освітньої програми «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)» цей потенціал виступає системоутворювальним чинником формування компетентностей майбутнього педагога професійного навчання, визначених стандартом вищої освіти, зокрема здатності до професійного спілкування, адаптації до інноваційних технологій, прийняття рішень у невизначених умовах, управління навчально-виробничими процесами. Психологічний потенціал освітнього середовища відображає ступінь психологічної зрілості, гуманістичної спрямованості та інноваційної відкритості педагогічної системи. Він реалізується через: емоційно-позитивний клімат і підтримку доброзичливих міжособистісних стосунків; педагогічне фасилітування, що активізує пізнавальну діяльність і саморозвиток здобувачів освіти; застосування цифрових і симуляційних технологій, які створюють можливості для безпечного набуття професійних умінь у сфері будівництва та зварювання; психологічний супровід адаптації студентів до навчально-виробничої діяльності; розвиток академічної доброчесності, етичної культури й професійної відповідальності.

Таким чином, психологічний потенціал освітнього середовища є інтеграційною характеристикою якості освітнього процесу, що поєднує емоційно-ціннісний, мотиваційний, когнітивний і соціально-комунікативний компоненти, забезпечує стійкість освітньої системи до змін, формує позитивну професійну ідентичність здобувачів освіти і підвищує ефективність реалізації освітньої програми «Професійна освіта (Будівництво та зварювання)».

Список використаних джерел

1. Журавель Ю. В. Сучасні виклики та напрями підвищення конкурентоспроможності закладів освіти України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 1. Том 34 (73). С. 323–329.
2. Конкурентоспроможність вищої освіти в умовах інформаційного суспільства : колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Н. І. Холявко. Чернівці : ЧНТУ, 2020. Том II: Науково-практичні засади підвищення конкурентоспроможності національної системи вищої освіти. 2020. 192 с.
3. Красильник Ю. С. Теоретико-методичні аспекти проектування інноваційного освітнього середовища вищого педагогічного навчального закладу. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. № 6(43). С. 78–83.
4. Лапаєнко С. В, Красильник Ю. С. Психолого-педагогічні умови використання комунікаційних технологій в системі професійної освіти. *Інформаційно телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*: зб. наук. пр. 2006. Вип. 1. С. 131–135.
5. Підготовка сучасного вчителя : інформаційно-технологічне забезпечення : монографія / За ред. О. І. Огієнко. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 224 с.
6. Шевченко І. Ю. Конкурентоспроможність закладів вищої освіти України : проблеми та перспективи : монографія. Tallinn : Teadmus OÜ, 2023. 252 с.
7. Bronfenbrenner U. *Making Human Beings Human : Bioecological Perspectives on Human Development*. Thousand Oaks, CA : Sage, 2005. 354 p.
8. Bushuyev S., Korchova H., Krasylnyk Y., Rudenko M., Kozyr B. Development of clip thinking of higher education students in information environment. *Information Technologies and Learning Tools*. 2024. № 99(1). С. 76–94.
9. Hattie J. *Visible Learning for Teachers*. Routledge. 2012. URL: <https://www.clipr.cc/wPTk7> (дата звернення: 10.10.2025).
10. Illeris K. *Contemporary Theories of Learning*. 2018. 244 s. URL: <https://www.clipr.cc/rdB3z> (дата звернення: 02.10.2025).
11. Kolb D. A. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development* (2nd ed.). 2015. 26 s. URL: <https://www.clipr.cc/ZWn4n> (дата звернення: 11.10.2025).
12. Ryan R.M., Deci E.L. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American psychologist*. 2000. Vol. 55. № 1. P. 68–78.
13. Sacks R., Eastman C., Lee G., Teicholz P. *BIM Handbook: A Guide to Building Information Modeling for Owners, Designers, Engineers, Contractors, and Facility Managers*, 3rd Edition. 2018. 688 s. URL: <https://doi.org/10.1002/9781119287568> (дата звернення: 15.10.2025).
14. UNESCO. *Guidance for Generative AI in Education and Research*. Paris: UNESCO, 2023. 48 s. URL: <https://cdn.table.media/assets/wp-content/uploads/2023/09/386693eng.pdf> (дата звернення: 21.10.2025).

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
VIII Міжнародної конференції

(Київ, 12 листопада 2025 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*
Авторська редакція

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 48,59. Обл.-вид. аркушів – 42,84.
Тираж 300.

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03115, м. Київ, вул. С. Чобану, 24
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net